

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal voor
Energie, Telecom en
Mededinging**
Directie Energiemarkt

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/eleni

Datum 01 mei 2012

Betreft Antwoorden op vragen betreffende tarieven en winsten netbeheerders,
transportverliezen

Geachte voorzitter,

Ons kenmerk
DGETM-EM / 12052677

Uw kenmerk
2012Z06508/2012D15055

Met deze brief beantwoord ik de vragen die de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft gesteld in haar brief van 4 april 2012, met betrekking tot de tarieven en winsten van netbeheerders en transportverliezen.

Tarieven netbeheerders

De leden van de commissie vroegen om de tarieven die netbeheerders aan hun klanten berekenden in de jaren 2009 tot en met 2012, inclusief de procentuele verandering van deze tarieven gedurende deze jaren.

Netbeheerders hanteren een groot aantal tarieven, voor bijvoorbeeld het maken van aansluitingen, het in stand houden van aansluitingen en voor transport. De tarieven zijn onder meer afhankelijk van de capaciteit van de aansluiting en het type verbinding. Bij de beantwoording van deze vraag is ervoor gekozen om de tariefontwikkeling van de gemiddelde tarieven voor kleinverbruikers als indicator te gebruiken. Deze ontwikkeling is globaal representatief voor de ontwikkeling van de totale inkomsten van netbeheerders uit de tarieven en geeft daardoor een goed structureel beeld.

In onderstaande tabel wordt op basis van cijfermateriaal van de NMa een overzicht gegeven van de tariefontwikkeling van het netbeheer. In de tabel is een splitsing gemaakt naar individuele netbeheerders. In de grafiek zijn kleinere netbeheerders gesommeerd. Tevens is het sectorgemiddelde opgenomen. Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling van het sectorgemiddelde van de tarieven voor zowel gas als elektriciteit in de periode 2006-2012 is achtergebleven bij de ontwikkeling van het CPI (inflatie). De procentuele verandering van de tarieven is opgenomen in de tabel onder de grafiek. Hierbij is het jaar 2006 als uitgangspunt genomen.

Uit het overzicht blijkt dat de gemiddelde tarieven voor het gasnetbeheer tussen 2009 en 2012 zijn gestegen van 111,49 naar 117,11, oftewel met gemiddeld 1,66% per jaar. De gemiddelde tarieven voor het beheer van het elektriciteitsnet

zijn over dezelfde periode gestegen van 162,94 naar 183,18, oftewel met gemiddeld 4,13% per jaar.

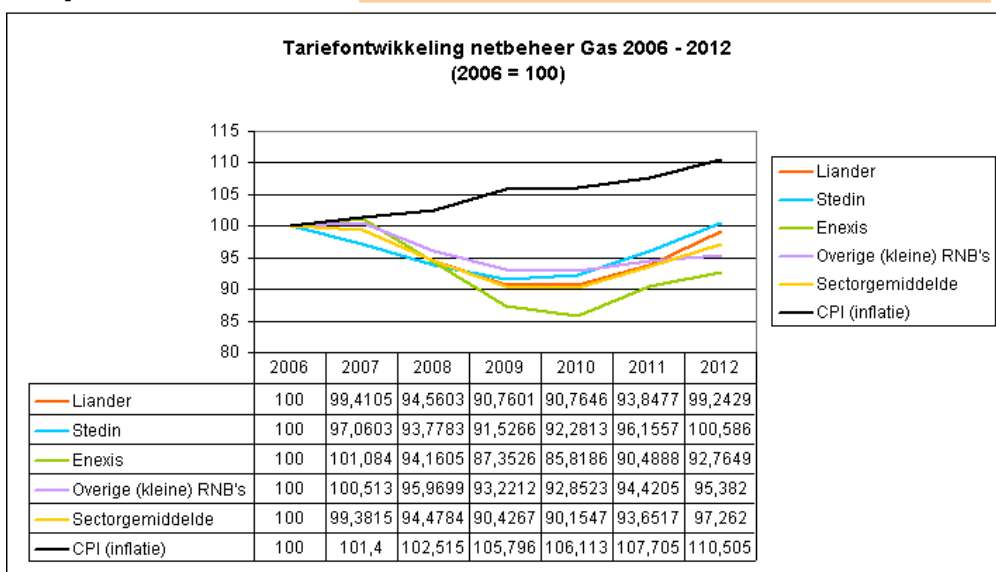
Uit de meest recente trendrapportage energiemarkt van de NMa ("Trendrapportage Marktwerving en Consumentenvertrouwen in de energiemarkt: tweede halfjaar 2011", gepubliceerd op www.nma.nl) blijkt dat voor een gemiddeld huishouden de kosten voor het gebruik van gas- en elektriciteitsnetwerken ongeveer 17% uitmaken van de totale energiekosten. Dat betekent dat de totale energierekening op grond van de stijging van de tarieven van de netbeheerders ten opzichte van 2009 met 1,5% is verhoogd.

Tariefhoogte netbeheer gas	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012

Tarief in euro voor gemiddeld huishouden (G4/G6 meter), inclusief periodieke aansluitvergoeding, exclusief meterhuur.
Bij fusies zijn de samengestelde tarieven tot stand gekomen door weging met het aantal aansluitingen.

Netbeheerder

Cogas	124,71	127,06	121,07	117,62	118,35	117,71	118,57
Delta	116,73	119,39	116,79	120,67	117,48	117,48	121,92
Stedin	119,24	115,74	111,83	109,14	110,04	114,66	119,94
Intergas	142,06	141,40	134,66	128,58	129,09	128,65	
Liander	121,22	120,50	114,62	110,02	110,02	113,76	120,30
Endinet	125,60	126,55	119,24	112,79	111,17	113,30	117,98
REND0	133,09	129,13	125,64	127,15	130,33	140,55	135,02
Westland	87,46	86,65	82,71	72,29	77,74	83,70	91,52
Enexis	120,34	121,64	113,31	105,12	103,27	108,89	111,63
Sectorgemiddelde	121,16	120,90	115,54	111,49	111,94	115,41	117,11

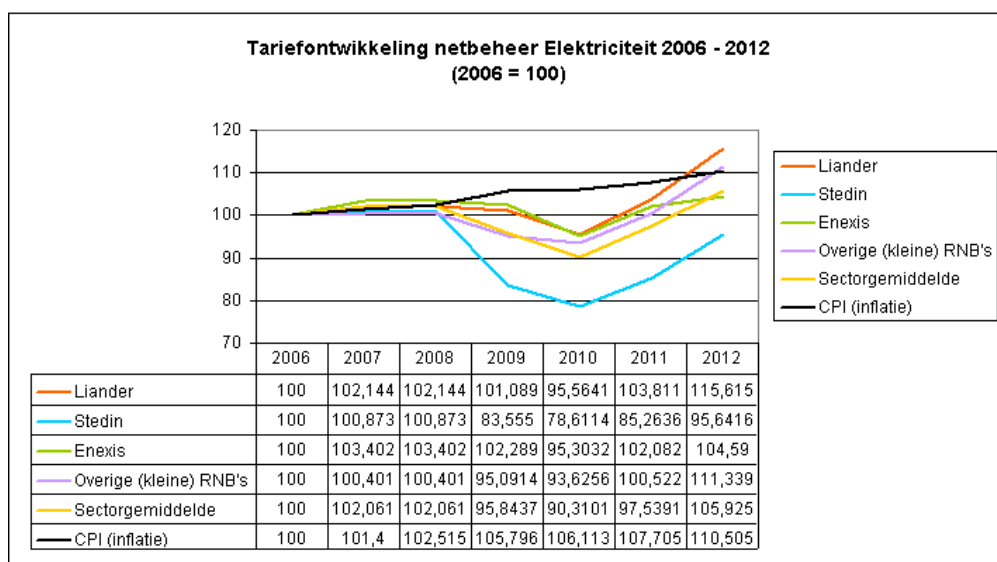
Tariefhoogte netbeheer elektriciteit	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012

Ons kenmerk
DGETM-EM / 12052677

Tarief in euro voor gemiddeld huishouden (3*25Amp. meter), inclusief periodieke aansluitvergoeding, exclusief meterhuur.
Bij fusies zijn de samengestelde tarieven tot stand gekomen door weging met het aantal aansluitingen.

Netbeheerder

Cogas	154,04	157,47	157,47	194,53	170,79	182,23	199,14
Delta	182,63	182,76	182,76	156,95	160,20	171,48	188,64
Stedin	177,68	179,24	179,24	148,46	139,68	151,50	169,94
Liander	148,42	151,61	151,61	150,04	141,84	154,08	171,60
Endinet	138,27	143,65	143,65	140,75	140,27	147,37	164,16
REND0	154,66	149,66	149,66	175,99	150,70	163,40	186,15
Westland	158,22	161,63	161,63	175,31	175,90	193,00	220,70
Enexis	157,85	163,23	163,23	161,47	150,44	161,14	165,10
Sectorgemiddelde	158,97	161,16	161,16	162,94	153,73	165,53	183,18

Winsten netbeheerders

De leden van commissie informeerden naar de winsten van netbeheerders en de uitkering van winsten aan aandeelhouders. Allereerst is het van belang onderscheid te maken tussen winsten van netwerkbedrijven en de door de NMa gereuleerde rendementen van netbeheerders. Deze netbeheerders maken onderdeel uit van de netbedrijven. Het is de netbedrijven toegestaan om naast gereuleerde netactiviteiten commerciële activiteiten te ondernemen. De winstgevendheid van het netbeheer kan niet geïsoleerd worden binnen de winsten van het netbedrijf zonder aanvullend uitgebreid cijferonderzoek. De winsten die netbedrijven behalen, alsmede de dividenden die daaruit voortvloeien, geven dus geen indicatie van de winstgevendheid van het netbeheer.

De NMa is verantwoordelijk voor de regulering van de tarieven die netbeheerders ten hoogste aan hun afnemers in rekening brengen. De regulering door de NMa is erop gericht de efficiency van het netbeheer te bevorderen en te voorkomen dat de netbeheerders een onredelijk hoog rendement behalen. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de tarieven dekkend moeten zijn voor de efficiënte kosten van

het netbeheer, met inachtneming van een door de NMa vast te stellen redelijk rendement. Onder efficiënte kosten verstaat de NMa de kosten die de netbeheerder minimaal moet maken om aan zijn wettelijke verplichtingen te voldoen. In 2010 heeft de NMa de gerealiseerde winsten 2006 – 2009 uitgebreid onderzocht (*Onderzoek winsten en financiële positie regionale netbeheerders 2006-2009*). De NMa heeft toen geconcludeerd dat netbeheerders in de genoemde periode een cumulatief rendement hebben behaald dat spoort met wat de NMa in het kader van de tariefregulering als redelijk aanmerkt. Een tweede conclusie is dat de netbeheerders in deze periode een prudent dividendbeleid hebben gevoerd (de helft van de winst is niet uitgekeerd als dividend maar aangewend om het eigen vermogen te versterken met het oog op noodzakelijke toekomstige investeringen in de netten). Over de periode 2009-2012 zijn dergelijke cijfers nog niet beschikbaar. Gelet op de wijze waarop de NMa de tariefregulering uitvoert en het uitgevoerde onderzoek, heb ik echter geen enkele reden om te veronderstellen dat netbeheerders onredelijk hoge rendementen zouden halen. Dit jaar gaat de NMa opnieuw nader onderzoeken hoe de kosten en inkomsten van de regionale netbeheerders zich ontwikkelen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd om te bekijken of de in het methodebesluit gehanteerde verwachte kostenontwikkeling in lijn is met de daadwerkelijke kostenontwikkeling. De NMa past de inkomsten van de regionale netbeheerders in toekomstige jaren aan als de uitkomsten en inzichten over de kostenontwikkeling daar aanleiding toe geven.

Winstbesteding

Tevens vroeg de commissie om inzicht in de besteding van de winstuitkeringen. Het Besluit financieel beheer netbeheer ziet op de financiële robuustheid van de netbeheerders, bijvoorbeeld door eisen te stellen aan de kredietwaardigheid. In de Elektriciteits- en Gaswet is vastgelegd dat er geen dividend uitgekeerd mag worden indien de netbeheerder niet voldoet aan de eisen gesteld in het Besluit financieel beheer netbeheer. Hoe dividenden worden aangewend is een aangelegenheid van de (publieke) aandeelhouders. Ik beschik niet over deze informatie.

Transportverliezen

De commissie vroeg ten slotte of nieuwe informatie beschikbaar is over netverliezen bij elektriciteit ten opzichte van de rapportage van KEMA uit 2011. Naar aanleiding van het algemeen overleg op 22 juni 2011 over dit onderwerp hebben de netbeheerders een plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak inclusief de beoordeling van dit plan door de NMa heb ik in januari van dit jaar aan uw Kamer toegestuurd. Recentere informatie over netverliezen bij elektriciteit is niet beschikbaar.

(w.g.) drs. M.J.M. Verhagen
Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie